

Nabava dugotrajne imovine na operativni leasing kod obrtnika

Krešimir Vranar, dipl. oec.

Leasing je sve češći oblik financiranja nabave dugotrajne imovine u samostalnoj djelatnosti. U ovom članku autor pojašnjava na primjerima knjigovodstvene i porezne posljedice nabave dugotrajne imovine na operativni leasing u obrtničkoj djelatnosti.

Samostalnim djelatnostima po određenju čl. 29. Zakona o porezu na dohodak¹ smatraju se sljedeće djelatnosti:

- obrtničke djelatnosti,
- djelatnosti slobodnih zanimanja,
- djelatnosti poljoprivrede i šumarstva te
- djelatnosti proizvodnje električne energije, ako ostvare ukupan godišnji primitak veći od četverostrukog iznosa osnovice osobnog odbitka iz čl. 14. st. 1. Zakona, obveznici su poreza na dohodak.

Naime, fizičke osobe su po osnovi djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak, ako su po toj osnovi obveznici poreza na dodanu vrijednost prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost², sada je to iznos od **10.684,19 €**, te ako ostvaruju poticaje na način i pod uvjetima propisanim posebnim zakonima (npr. Zakon o poljoprivredi³).

Za obavljanje djelatnosti poljoprivrede i šumarstva navedeni uvjeti ne moraju biti kumulativno ispunjeni odnosno fizička osoba je obveznik poreza na dohodak od

djelatnosti poljoprivrede i šumarstva ako je ispunjen bilo koji uvjet⁴.

Porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost dužni su upisati se u Registar poreznih obveznika poreza na dohodak i utvrđivati dohodak na temelju poslovnih knjiga i evidencija (čl. 30. st. 1. Zakona).

Dohodak od samostalnih djelatnosti je razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u poreznom razdoblju (čl. 30. st. 1. Zakona).

Porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost dužni su utvrđivati dohodak na temelju podataka iz poslovnih knjiga i evidencija.

Propisane poslovne knjige i evidencije su:

- Knjiga primitaka i izdataka
- Popis dugotrajne imovine
- Knjiga prometa i
- Evidencija o tražbinama i obvezama (čl. 34. st. 2. Zakona i čl. 43. st. 3. Pravilnika).

Temeljna poslovna knjiga po kojoj se konačno utvrđuje dohodak od obavljanja samostalne djelatnosti u poreznom razdoblju jest Knjiga primitaka i izdataka (Obrazac KPI).

U nastavku teksta na primjerima pojašnjavamo nabavu dugotrajne imovine na operativni leasing u obrtničkoj djelatnosti.

1. Pojam leasinga

Posao leasinga je pravni posao u kojem davatelj leasinga pribavlja objekt leasinga na način da od dobavljača objekta leasinga kupnjom stekne pravo vlasništva na objektu leasinga, te primatelju leasinga odobrava korištenje tog objekta leasinga kroz određeno vrijeme, a primatelj leasinga se obvezuje za to plaćati naknadu (čl. 4. st. 1. Zakona o leasingu⁵).

Iznimno, davatelj leasinga može obavljati poslove leasinga s objektima leasinga koje ima u svom vlasništvu stečenom i na drugi zakonom propisan način. U tom slučaju davatelj leasinga je ujedno i dobavljač objekta leasinga.

U poslovima leasinga javljaju se sljedeći subjekti:

- davatelj leasinga
- primatelj leasinga i
- dobavljač objekta leasinga

1 Zakon o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 177/04 - 151/22; u nastavku: Zakon)

2 Zakon o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13 - 33/23; u nastavku: Zakon o PDV-u)

3 Zakon o poljoprivredi (Nar. nov., br. 118/18 - 152/22)

4 Čl. 33. st. 2. Pravilnik o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17 - 56/23; u nastavku: Pravilnik)

5 Zakon o leasingu (Nar. nov., br. 141/13)

Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje poslova leasinga podnose osnivači leasing-društva, a odobrenje izdaje Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (čl. 26. st. 1. Zakona o leasingu).

S obzirom na sadržaj i obilježja posla leasinga razlikujemo: **operativni leasing i financijski leasing**.

ističemo...

Operativni leasing je pravni posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga određenu naknadu koja ne mora uzimati u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, davatelj leasinga snosi troškove amortizacije tog objekta leasinga i primatelj leasinga nema ugovorenu opciju kupnje, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom ostaju na davatelju leasinga, odnosno ne prenose se na primatelja leasinga (čl. 5. st. 3. Zakona o leasingu).

Operativni leasing je oblik najma kod kojeg davatelj leasinga zadržava vlasništvo (pravno i gospodarsko) nad objektom leasinga, a što znači da će on u svojim poslovnim knjigama obračunavati amortizaciju na dugotrajnu imovinu danu u operativni leasing, dok će primatelju leasinga zaračunavati najamninu u ugovorenim razdobljima. Svi rizici i koristi vezani uz objekt leasinga ostaju na davatelju leasinga, odnosno ne prenose se na primatelja leasinga.

Po isteku ugovora o operativnom leasingu objekt leasinga obično se **vraća davatelju leasinga**.

Dakle, možemo zaključiti da se nabava dugotrajne imovine na operativni leasing u pravilu ne razlikuje od klasičnog najma dugotrajne imovine.

Za razliku od operativnog leasinga **financijski leasing** je pravni posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, snosi troškove amortizacije tog objekta leasinga i opcijom kupnje može steći pravo vlasništva nad tim objektom leasinga po određenoj cijeni koja je u trenutku izvršenja te opcije manja od stvarne vrijednosti objekta leasinga u tom trenutku, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom prenose se na primatelja leasinga (čl. 5. st. 2. Zakona o leasingu).

Financijski leasing je u stvari oblik najma u kojem davatelj leasinga kod isporuke objekta leasinga primatelju leasinga prenosi gospodarsko vlasništvo, dok se pravno vlasništvo prenosi tek po otplati najma. Objekt leasinga, po isteku leasinga ne vraća se davatelju leasinga, već postaje pravno vlasništvo primatelja leasinga.

S obzirom na položaj i broj subjekata u poslu leasinga, leasing može biti izravni leasing, neizravni leasing i povratni leasing (sale and lease back), (čl. 5. st. 4. – 7. Zakona o leasingu).

Za davanje objekta u operativni leasing **mora se obvezno** zaključiti ugovor o leasingu.

Ugovorom o leasingu obvezuje se davatelj leasinga pribaviti objekt leasinga za izvršenje tog ugovora na način i uz uvjete propisane odredbama čl. 4. Zakona o leasingu i primatelju leasinga odobriti pravo korištenja tog objekta leasinga na određeno razdoblje, a ovaj se obvezuje plaćati mu za to određenu naknadu. Primatelj leasinga **određuje objekt leasinga i dobavljača** tog objekta leasinga. Davatelj leasinga može sudjelovati u izboru objekta leasinga i dobavljača tog objekta leasinga (čl. 51. st. 1. i 2. Zakona o leasingu).

Ugovor o leasingu mora biti sklopljen u **pisanom obliku** te mora biti napisan na pregledan i razumljiv način primatelju leasinga tako

da primatelju leasinga omogući raspolaganje svim bitnim informacijama o uvjetima ugovora o operativnog leasinga iz kojih će biti vidljiva prava i obveze ugovornih strana.

Prava i obveze u poslovima leasinga propisane su čl. 53. do čl. 65. Zakona o leasingu.

Registar objekata leasinga vodi Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (čl. 66. Zakona o leasingu).

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (u nastavku: Agencija) donijela je Pravilnik o Registru objekata leasinga⁶, kojim se propisuje sadržaj, način i oblik vođenja Registra objekata leasinga te iznos, način i rokove plaćanja naknade za vođenje Registra objekata leasinga. Ovim Pravilnikom se posebno uređuju vrste podataka koji se upisuju u Registar objekata leasinga kao i postupci upisa, izmjene, brisanja i deaktivacije podataka o objektima leasinga u Registru objekata leasinga.

Registar objekata leasinga se vodi u elektroničkom obliku, a u isti se upisuju **sljedeći podaci**:

- podaci o davatelju leasinga,
- podaci o primatelju leasinga,
- podaci o dobavljaču objekta leasinga,
- određenje posla leasinga,
- broj ugovora o leasingu,
- detaljno određenje objekta leasinga,
- datum sklapanja ugovora,
- datum završetka ugovora,
- trajanje ugovora,
- identifikacijski broj objekta kod davatelja leasinga.

Kod detaljnog određenja objekta leasinga u Registar objekata leasinga se upisuje: vrsta objekta leasinga, marka/opis, model/tip te jedinstveni identifikator (čl. 11. Pravilnika o Registru objekata leasinga).

Napominjemo da leasing - društvo ne smije odobravati kredite niti odobravati zajmove.

U obavljanju samostalne djelatnosti obično se kao **objekt operativnog leasinga** javljaju: kamioni, osobni automobili, autobusi, razni strojevi i druga oprema, građevine i dr.

2. Nabava imovine na operativni leasing

Za davanje objekta u operativni leasing **mora se obvezno** u pisanom obliku zaključiti ugovor o operativnom leasingu. **Ugovor o operativnom leasingu** obvezno mora sadržavati sljedeće odredbe, odnosno podatke:

- naziv »ugovor o operativnom leasingu«,
- datum sklapanja ugovora o leasingu,
- tvrtku i sjedište davatelja leasinga,
- tvrtku i sjedište, odnosno ime, prezime i adresu primatelja leasinga,
- tvrtku i sjedište, odnosno ime, prezime i adresu dobavljača objekta leasinga,
- detaljno određenje objekta leasinga,
- vrijednost objekta leasinga,
- ukupni iznos naknada (zbroj iznosa pojedinih naknada),
- iznos pojedine naknade,
- vrijeme trajanja ugovora,
- razloge i uvjete prijevremenog prestanka ugovora,
- iznos, broj i rokove plaćanja pojedinih obroka i
- ostatak vrijednosti objekta leasinga (čl. 52. st. 1. i 3. Zakona o leasingu).

6 Pravilnik o Registru objekata leasinga (Nar. nov., br. 63/14 – 142/22)

Osim navedenih odredbi ugovor o operativnom leasingu može sadržavati i druge odredbe kojima se uređuju odnosi između ugovornih strana u poslu leasinga.

Agencija pravilnikom detaljnije propisuje sadržaj i oblik ugovora o leasingu te određuje metodologiju kojom se uređuje efektivna kamatna stopa kod ugovora o financijskom leasingu (vidjeti odredbe Pravilnika o sadržaju i obliku ugovora o leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope⁷).

Naime, ugovor o operativnom leasingu mora sukladno odredbi čl. 52. st. 3. toč. 2. Zakona o leasingu sadržavati ostatak vrijednosti objekta leasinga koji predstavlja sporazumom utvrđenu vrijednost objekta leasinga po isteku ugovorenog trajanja ugovora o operativnom leasingu, a koja utječe na izračun visine mjesečnih obroka (čl. 12. Pravilnika o sadržaju i obliku ugovora o leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope).

ističemo...

Ugovor o operativnom leasingu, sukladno čl. 52. st. 1. toč. 8. i 9. Zakona o leasingu, mora sadržavati i podatke o iznosu pojedine naknade i ukupnom iznosu naknada. Pojedine naknade su naknade koje će davatelj leasinga pri sklapanju ugovora o operativnom leasingu i u redovnoj otplati ugovora o operativnom leasingu naplatiti primatelju leasinga (rate/obroci, učešće, troškovi obrade, otkupna vrijednost objekta leasinga).

Ukupan iznos naknada predstavlja zbroj pojedinih naknada. Osim navedenih naknada ugovor o operativnom leasingu mora sadržavati i vrste ostalih naknada (posebne naknade, ostale troškove, izdatke) za koje davatelj leasinga može teretiti primatelja leasinga u trenutku sklapanja ugovora o operativnom leasingu ili tijekom njegova trajanja, a koje ne predstavljaju pojedine naknade.

Ukoliko visina ostalih naknada nije navedena u ugovoru o operativnom leasingu, davatelj leasinga dužan je s njihovom visinom upoznati primatelja leasinga tako da mu visinu ostalih naknada učini dostupnom na prikladan način. Ugovor o operativnom leasingu mora sadržavati izjavu kojom primatelj leasinga potvrđuje da je upoznat s vrstama i visinom ostalih naknada.

Davatelj leasinga je obvezan vrstu i visinu ostalih naknada učiniti javno dostupnim objavom na internetskoj stranici davatelja leasinga i na pogodnom mjestu u poslovnim prostorijama davatelja leasinga.

Kod **ugovora o operativnom leasingu** za obrtnika – primatelja leasinga **bitne su i odredbe**: iznos, broj i rokove plaćanja pojedinih obroka i ostatak vrijednosti objekta leasinga.

Pojedini otplatni obrok sastoji se od iznosa dijela najamnine koja se otplaćuje i PDV-a.

Kod operativnog leasinga **ne prenose** se rizici i koristi povezani s vlasništvom objekta leasinga. Naime, davatelj leasinga zaračunava najaminu (obroke) primatelju leasinga – obrtniku u ugovorenim razdobljima. U ugovorenim razdobljima nastaje obveza plaćanja PDV-a za dio najamnine koja se odnosi na razdoblje oporezivanja (mjesečno ili tromjesečno).

ističemo...

Obrtnik – primatelj leasinga **ne evidentira objekt najma** u Obrascu DI i ne amortizira ga, jer se objekt leasinga vodi u dugotrajnoj imovini davatelja leasinga. Obrtnik (obveznik PDV-a) u porezno priznate poslovne izdatke u Obrascu KPI evidentira obroke **plaćene najamnine** i koristi pretporez prema **plaćenju najmnini** i druge plaćene izdatke u svezi s operativnim leasingom ako su predviđeni ugovorom o operativnom leasingu.

Ako obrtnik kod operativnog leasinga sukladno odredbama ugovora o operativnom leasingu plaća davatelju leasinga ugovorenu jamčevinu (depozit), za koju je ugovoren povrat po proteku ugovora o operativnom leasingu, **plaćena jamčevina nije poslovni izdatak obrtnika i ne evidentira se** u Obrascu KPI.

Također, za plaćenu jamčevinu obrtnik ne može koristiti pravo na pretporez, jer u ovom slučaju se ne radi o predujmu za najaminu nego o ugovorenom povratu novca po proteku ugovora o operativnom leasingu.

ističemo...

Međutim, ako obrtnik temeljem ugovora o operativnom leasingu plaća davatelju leasinga predujam za nekoliko budućih najamnina, **plaćeni predujam evidentira se** kao poslovni izdatak u Obrascu KPI i obrtnik **ima pravo na pretporez** po plaćenom predujmu uz uvjet da je od davatelja leasinga **primio račun** o primljenom predujmu.

Dakle, obrtnik obveznik PDV-a moći će odbiti pretporez po primljenom računu od davatelja leasinga prema dinamici **plaćanja pojedinih obroka**⁸.

Iznimno, obrtnik obveznik PDV-a **ne može odbiti pretporez** za nabavu i najam plovila namijenjenih za razonodu, zrakoplova, osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz, uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s tim dobrima (čl. 61. st. 1. Zakona o PDV-u i čl. 136. st. 1. Pravilnik o PDV-u).

Dakle, kod nabave na operativni leasing plovila namijenjenih za razonodu, zrakoplova, osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz, **ne može se odbiti pretporez** te zaračunani PDV od davatelja leasinga **povećava** iznos pojedinog obroka kao poslovnog izdatka.

Osobnim automobilima za čiju nabavu ili najam porezni obveznik ne može odbiti 50% pretporeza prema čl. 61. st. 2. Zakona o PDV-u smatraju se motorna vozila namijenjena za prijevoz osoba koja, osim sjedala za vozača, imaju najviše osam sjedala (motorna vozila kategorije M1), (čl. 136. st. 3. Pravilnik o PDV-u).

ističemo...

Nabavljena dugotrajna imovina na **operativni leasing** na temelju **plaćenih obroka evidentirana se** kao poslovni izdatak u Obrascu KPI.

Davatelj leasinga do kraja svakog zadnjeg u mjesecu ispostavlja račune obrtniku – primatelju leasinga za plaćanje pojedinih obroka sve do kraja ugovorenog roka o operativnom leasingu.

7 Pravilnik o sadržaju i obliku ugovora o leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope (Nar. nov., br. 66/14 i 86/18)

8 Čl. 125. i Zakona o PDV-u

3. Primjeri evidentiranja nabavljene dugotrajne imovine na operativni leasing

U nastavku dajemo primjere evidentiranja nabavljene dugotrajne imovine na **operativni leasing** za obrtnika obveznika samo poreza na dohodak te za obrtnika obveznika poreza na dohodak i PDV-a.

Primjer 1. - Nabava stroja na operativni leasing kod obrtnika obveznika poreza na dohodak

Obrtnik Z.Z. (obveznik samo poreza na dohodak) sklopio je sa davateljem leasinga - „Stroj leasing“, dana 4.6.23. ugovor o operativnom leasingu za nabavu tokarskog stroja u ukupnoj vrijednosti od 25.000,00 € (20.000,00 € + 5.000,00 € PDV). Obrtnik je ugovor sklopio na rok od 60 mjeseci uz obveznu uplatu jamčevine od 20%, tj. u iznosu od 5.000,00 €. Pojedinačni mjesečni obrok iznosi 416,67 € (25.000,00 € : 60 mjeseci).

Jamčevinu od 5.000,00 € obrtnik je uplatio 11.06.23., a jamčevina ne smanjuje iznose obroka, već se vraća obrtniku po završetku ugovora o operativnom leasingu. Za uplaćenu jamčevinu davatelj leasinga ne izdaje račun.

Za sklopljeni ugovor o operativnom leasingu za nabavu tokarskog stroja, obrtnik je po primitku računa davatelja leasinga, istoga dana platio i 340,00 € za troškove obrade ugovora o operativnom leasingu.

U zaključenom ugovoru o operativnom u prilogu ugovora nalazi se iznos, broj i rokovi plaćanja pojedinih obroka. Mjesečni obroci dospijevaju do zadnjeg dana u mjesecu po isporuci tokarskog stroja, a obrtnik ima obvezu otplaćivati mjesečne obroke do zadnjeg dana u mjesecu. Davatelj leasinga ispostavlja račune za mjesečni obrok do 25 - og u mjesecu.

Sukladno ugovoru o operativnom leasingu obrtnik je dana 29.06.23. uplatio predujam u iznosu od 1.250,01 €, za 3 obroka najamnine (416,67 € x 3). Davatelj leasinga isporučio je obrtniku tokarski stroj dana 30.06.23.

Obrtnik Z.Z. primio je od „Stroj leasinga“ račune kako slijedi:

- račun od 11.06.23. u iznosu od 340,00 € (272,00 € + 68,00 € PDV) za troškove obrade ugovora o operativnom leasingu za nabavu tokarskog stroja,
- račun za predujam od 29.6.23. u iznosu 1.562,51 € (1.250,01 € + 312,50 € PDV), za uplaćeni predujam za 3 obroka najamnine, tj. za 7., 8. i 9. mjesec 2023.,
- račun od 23.10.23. za 4. obrok otplate operativnog leasinga u iznosu od 416,67 € (333,34,00 € + 83,33 € PDV),
- račun od 20.11.23. za 3. obrok otplate operativnog leasinga u iznosu od 416,67 € (333,34 € + 83,33 € PDV).

Obrtnik – primatelj leasinga uplatio je 4. i 5. obrok otplate operativnog leasinga kako slijedi:

- dana 30.10.23., 4 obrok otplate operativnog leasinga u iznosu od 416,67 €,
- dana 27.11.23., 5 obrok otplate operativnog leasinga u iznosu od 416,67 €.

Davatelj leasinga i dalje će obrtniku ispostavljati račune za mjesečni obrok do 25 - og sve do konačne otplate, a obrtnik treba do zadnjeg dana u mjesecu uplaćivati obrok u iznosu od 416,67 € sve do konačne otplate nabavljenog tokarskog stroja na operativni leasing.

Obrtnik Z.Z. za evidentiranje poslovnih događaja u svezi nabave tokarskog stroja na operativni leasing obvezan je voditi sljedeće **poslovne knjige**:

F Evidenciju o tražbinama i obvezama (Obrazac TO) i

F Knjigu primitaka i izdataka (Obrazac KPI).

OBRAZAC TO

U Obrazac TO porezni obveznici upisuju podatke o svim ispostavljenim i primljenim računima, **osim onih** naplaćenih ili plaćenih na način koji ima obilježja **gotovinskog plaćanja**.

Obrazac TO sadržava najmanje podatke o:

- rednom broju,
- nazivu kupca odnosno dobavljača,
- broju i nadnevku izlaznog odnosno ulaznog računa i zaračunatom iznosu,
- nadnevku plaćanja/naplate te
- plaćenom odnosno naplaćenom iznosu.

Kako je obrtnik Z.Z. obveznik samo poreza na dohodak, sve ispostavljene i primljene **račune obvezno mora upisati u Obrazac TO**.

ističemo...

Obrtnik Z.Z. je sve primljene račune od „Stroj leasinga“ kronološkom redoslijedom upisao u obrazac TO (račun za troškove obrade ugovora o operativnom leasingu za nabavu tokarskog stroja, račun za uplaćeni predujam za 3 obroka najamnine, račune za 4 i 5 obrok otplate operativnog leasinga).

Obrtnik Z.Z. obvezno će u Obrazac TO upisivati kronološkom redoslijedom i sve ostale primljene račune davatelja leasinga utvrđene ugovorom o operativnim leasingom sve do konačne otplate objekta leasinga.

OBRAZAC KPI

U Obrazac KPI upisuju se podaci o dnevnim i ukupnim poslovnim primicima i izdacima. Primici i izdaci od poslovnih događaja utvrđuju se tek nakon primljenih uplata odnosno obavljenih isplata (načelo blagajne). Ako priljevi odnosno odljevi nisu obavljeni u novcu već u drugim dobrima, treba ih utvrđivati na način propisan za primitke i izdatke u novcu.⁹

Obrtnik Z.Z. je u svezi nabave tokarskog stroja na operativni leasing u Obrazac KPI kao poslovne izdatke upisao sljedeće primljene i plaćene račune:

- račun od 11.06.23. u iznosu od 340,00 € (272,00 € + 68,00 € PDV) za troškove obrade ugovora o operativnom leasingu za nabavu tokarskog stroja, koji je plaćen 11.06.23. sa žiro računa, a plaćeni iznos evidentiran je u stupcima 11 i 15 Obrasca KPI,
- račun za predujam od 29.06.23. u iznosu 1.562,51 € (1.250,01 € + 312,50 € PDV), za uplaćeni predujam za 3 obroka najamnine, tj. za 7., 8. i 9. mjesec 2023., koji je plaćen 03.08.15. sa žiro računa, a plaćeni iznos evidentiran je u stupcima 11 i 15 Obrasca KPI.
- račun od 23.10.23. za 4. obrok otplate operativnog leasinga u iznosu od 416,67 € (333,34 € + 83,33 € PDV), koji je plaćen 30.10.23. sa žiro računa, a plaćeni iznos evidentiran je u stupcima 11 i 15 Obrasca KPI.
- račun od 20.11.23. za 5. obrok otplate operativnog leasinga u iznosu od 416,67 € (333,34 € + 83,33 € PDV). Račun je plaćen gotovinom 27.11.23. te je ovaj iznos evidentiran u stupcima 10 i 15 Obrasca KPI.

Obrtniku Z.Z. plaćeni predujam za obroke najamnine i otplaćeni obroci nabavljenog tokarskog stroja na operativni leasing smatraju

se poslovnim izdacima, jer se u stvari radi o otplatama najma¹⁰ te se i **evidentiraju** u Obrascu KPI.

Međutim, otplatne rate za nabavljenu dugotrajnu imovinu na **financijski leasing** ne smatraju se poslovnim izdatkom i **ne evidentiraju se** u Obrascu KPI.

ističemo...

Dakle, nabavljena dugotrajna imovina na operativni leasing na temelju plaćenih obroka evidentirana se kao poslovni izdatak u Obrascu KPI, a **ne u Obrascu DI** i obrtnik **nema pravo obračunavati amortizaciju** za nabavljenu dugotrajnu imovinu na operativni leasing.

Skrećemo pozornost da kod operativnog leasinga za uplaćenu jamčevinu (depozit) davatelj leasinga ne izdaje račun, jer to nije predujam a nema niti nikakve isporuke po toj osnovi. Iznos uplaćene jamčevine **ne evidentira se** u Obrascu TO a niti u Obrascu KPI.

Primjer 2. - Nabava osobnog automobila na operativni leasing kod obrtnika obveznika poreza na dohodak i PDV-a

Obrtnik V.V. (obveznik poreza na dohodak i PDV-a) sklopio je s davateljem leasinga - „Usluga leasing“, ugovor o operativnom leasingu za najam osobnog automobila u iznosu od 33.000,00 € (26.400,00 € + 6.600,00 € PDV). Obrtnik je ugovor sklopio na rok od 60 mjeseci uz obveznu uplatu jamčevine od 10%, tj. u iznosu od 6.600,00 €. Pojedinačni mjesečni obrok iznosi 410,00 € (26.400,00 € : 60 mjeseci).

Jamčevinu od 6.600,00 € obrtnik je uplatio 20.07.23. a jamčevina ne smanjuje iznose obroka leasinga, već se vraća obrtniku po prestanku ugovora o operativnom leasingu. Za uplaćenu jamčevinu davatelj leasinga ne izdaje račun.

Za sklopljeni ugovor o operativnom leasingu za najam osobnog automobila, obrtnik je po primitku računa od 29.07.23., istoga dana platio 500,00 € (400,00 € + 100,00 € PDV) za troškove obrade ugovora i pripremu osobnog automobila.

U zaključenom ugovoru o operativnom leasingu u prilogu ugovora nalazi se iznos, broj i rokovi plaćanja pojedinih obroka. Mjesečni obroci dospijevaju do zadnjeg dana u mjesecu po isporuci osobnog automobila, a obrtnik ima obvezu otplaćivati mjesečne obroke do zadnjeg dana u mjesecu. Davatelj leasinga ispostavlja račune za mjesečni obrok do 25 - og u mjesecu.

Sukladno ugovoru o operativnom leasingu obrtnik je dana 29.07.23. uplatio predujam u iznosu od 2.050,00 € (410,00 € x 5), za 5 obroka najamnine. Davatelj leasinga isporučio je obrtniku osobni automobil dana 31.07.23.

„Usluga leasing“ ispostavila je obrtniku V.V. račune kako slijedi:

- račun od 29.07.23. u iznosu od 500,00 € (400,00 € + 100,00 € PDV) za troškove obrade ugovora i pripremu osobnog automobila,
- račun za predujam od 29.07.23. u iznosu 2.050,00 € (1.640,00 € + 410,00 € PDV) za uplaćeni predujam za 5 obroka najamnine,
- račun od 23.01.24. za 6. obrok otplate operativnog leasinga u iznosu od 410,00 € (328,00 € + 82,00 € PDV).

Obrtnik – primatelj leasinga obavio je sljedeća plaćanja:

- dana 20.07.23., jamčevinu (depozit) u iznosu od 6.600,00 €,
- dana 29.07.23., troškove obrade ugovora i pripremu osobnog automobila u iznosu od 500,00 €,

- dana 29.07.23., predujam za 5 obroka najamnine u iznosu od 2.050,00 €,
- dana 23.01.24., 6. obrok otplate operativnog leasinga u iznosu od 410,00 €.

Davatelj leasinga i dalje će obrtniku ispostavljati račune za mjesečni obrok do 25 - og sve do konačne otplate, a obrtnik treba do zadnjeg dana u mjesecu uplaćivati obrok u iznosu od 410,00 € sve do konačne otplate nabavljenog osobnog automobila na operativni leasing.

Obrtnik V.V. za evidentiranje poslovnih događaja u svezi nabave osobnog automobila na operativni leasing obavezan je voditi sljedeće **poslovne knjige**:

- Knjigu primljenih (ulaznih) računa (Obrazac U-RA) i
- Knjigu primitaka i izdataka (Obrazac KPI).

PDV I OBRAZAC U-RA

Porezni obveznik, koji je obveznik poreza na dohodak, PDV plaća prema primljenim (naplaćenim) naknadama, ako vrijednost isporuka dobara i usluga u prethodnoj godini nije bila veća od 2.000.000,00 € bez PDV-a (čl. 125.i Zakona o PDV-u).

Kod poreznih obveznika koji primjenjuje postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama obveza obračuna PDV-a nastaje **na dan primitka plaćanja**.

Porezni obveznik koji primjenjuje postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama ima pravo na odbitak pretporeza u trenutku kada je isporučitelju platio račun za isporučena dobra ili obavljene usluge.

Obrtnik - porezni obveznik koji primjenjuje postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama u računu **mora** navesti „**Obračun prema naplaćenim naknadama**“.

Obrtnik - porezni obveznik mora za obračunsko razdoblje **sam utvrditi obvezu PDV-a** i iskazati je u Prijavi poreza na dodanu vrijednost - Obrazac PDV.

Prijava na Obrascu PDV mora se podnijeti nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema sjedištu odnosno prebivalištu ili uobičajenom boravištu poreznog obveznika, najkasnije do zadnjeg dana u tekućem mjesecu po proteku razdoblja oporezivanja.

Obveznici poreza na dohodak u sustavu PDV-a, **načelo blagajne NE primjenjuju** (čl. 125.j Zakona o PDV-u) u sljedećim situacijama:

- na isporuke dobara unutar EU i na stjecanje dobara unutar EU
- na isporuke i premještanje dobara u drugu državu članicu u kojoj nije započela otprema ili prijevoz tih dobara (iz čl. 30. st. 8. i 9. Zakona o PDV-u)
- na usluge na koje se plaća PDV prema sjedištu poreznog obveznika (čl. 17. st. 1. Zakona o PDV-u - mjesto oporezivanja usluge B2B)
- na isporuke dobara za koje je primatelj obavezan platiti PDV (čl. 75. st. 1. toč. 7. i čl. 75. st. 2. Zakona o PDV-u)
- na građevinske usluge, isporuke rabljenog materijala, otpada, nekretnina, na nekretnine koje je prodao ovršenik u postupku ovrhe (čl. 75. st. 3. Zakona o PDV-u - prijenos porezne obveze)
- na prijenos uz naknadu ili bez naknade, ili u obliku uloga u društvo, ukupne imovine ili njezinog dijela koji čini gospodarsku cjelinu na drugoga poreznog obveznika – primatelja (čl. 7. st. 9. Zakona o PDV-u)

- uvoz dobara
- izvoz dobara,

a u navedenim situacijama ostvaruje se i pravo na pretporez bez obzira u kojem je razdoblju račun dobavljača plaćen.

¹⁰ čl. 32. st. 1. Zakona i čl. 11. st. 13. Pravilnika

Dohodaš – obveznik PDV-a, mora u svom knjigovodstvu osigurati sve potrebne podatke koji omogućuju ispravno i pravodobno obračunavanje i plaćanje PDV-a, a mora osigurati i podatke o obvezi PDV-a za uplatu i uplati PDV-a te o potraživanju za povrat pretporeza i njegovoj naplati te mora imati i dokumentaciju koja dokazuje da su ispunjeni uvjeti za porezna oslobođenja propisana čl. 41. st. 1. Zakona o PDV-u (čl. 83. st. 1. Zakona o PDV-u).

Temelj za knjigovodstveno evidentiranje poreznog značajnih događaja, promjena i činjenica su odgovarajuće isprave kao što su obračuni izvršenih i primljenih isporuka, izdani i primljeni računi, isprave o uvozu i izvozu (carinske deklaracije), isprave o plaćanjima i naplati kao i sve druge isprave bitne za obračun i plaćanje PDV-a i korištenje prava na odbitak pretporeza (čl. 162. st. 1. i 2. Pravilnika o PDV-u).

Knjigovodstvo poreznog obveznika – obveznik poreza na dohodak i knjige izdanih i primljenih računa kao i evidencije propisane za posebni postupak oporezivanja marže moraju se voditi prema načelima točnosti, urednosti i pravodobnosti prema odredbama Zakona i Pravilnika i drugim propisima koji uređuju vođenje knjiga.

Porezni obveznik – obveznik poreza na dohodak na zahtjev Porezne uprave ili drugog tijela nadležnog za nadzor mora omogućiti uvid u ispostavljene i primljene račune.

Radi osiguravanja podataka o izdanim i primljenim računima i PDV-u sadržanom u tim računima, porezni obveznik mora voditi posebne evidencije i to:

- Knjigu izdanih (izlaznih) računa (Obrazac I-RA) i
- Knjigu primljenih (ulaznih) računa (Obrazac U-RA), (čl. 163. st. 3. Pravilnika o PDV-u).

Oblik sadržaj Obrazaca I-RA i U-RA sastavni su dio Pravilnika o PDV-u. Način upisivanja podataka u Obrazac I-RA propisano je čl. 164. Pravilnika o PDV-u, a u Obrazac U-RA čl. 165. Pravilnika o PDV-u.

Međutim, u odredbama Zakona o PDV-u i Pravilnika o PDV-u nije propisano na koji način dohodaši upisuju podatke u Obrazac I-RA / Obrazac U-RA. Naime, dohodaši i dalje mogu primjenjivati načelo blagajne, ali za određene slučajeve primjenjuje načela koja su važeća za obveznike poreza na dobit.

Postavlja se pitanje kako dohodaši upisuju podatke u Obrazac I-RA/Obrazac U-RA?

U svezi vođenja Obrasca I-RA i Obrasca U-RA, dohodaši moraju voditi brigu i o odredbama čl. 37. Pravilnika. Naime, porezni obveznici koji vode Obrazac I-RA i Obrazac U-RA prema propisima o PDV-u i to na način da upisuju podatke o primljenim i izdanim računima, nisu obvezni osiguravati podatke o tražbinama i obvezama na Obrascu TO.

Porezni obveznici koji Obrazac I-RA i Obrazac U-RA prema propisima o PDV-u vode prema plaćenim odnosno naplaćenim računima, obvezni su voditi i Evidenciju o tražbinama i obvezama (Obrazac TO).

ističemo...

Shodno svemu naprijed navedenom, mišljenja smo da dohodaši Obrazac I-RA i Obrazac U-RA trebaju voditi prema izdanim i primljenim računima, a posebno osiguravati na odgovarajući način podatke o naplaćenim odnosno plaćenim računima (npr. u posebnom dodatnom stupcu ili slično).

Svi porezni obveznici, dakle i dohodaši – obrtnici, radi osiguravanja podataka:

- stjecanjima dobara iz drugih država članica

- primljenim i obavljenim uslugama u druge države članice kao i u treće zemlje
- PDV-u plaćenom pri uvozu te
- primljenim isporukama na koje se primjenjuje prijenos porezne obveze prema čl. 75. st. 2. Zakona o PDV-u i čl. 75. st. 3. Zakona o PDV-u,

moraju voditi posebne evidencije (čl. 163. st. 4. Pravilnika), jasno ako će imati porezne događaje koji se evidentiraju u ovim posebnim evidencijama.

Načelno, PDV obračunan na isporuke dobara i usluga nije prihod poreznog obveznika niti je PDV zaračunan na ulaznim računima – pretporez rashod poreznog obveznika.

Iz navedenog razloga porezni obveznici koji su i obveznici poreza na dohodak (dakle i obrtnici), u **Obrascu KPI** naplaćeni PDV odbijaju u stupcu 8 od ukupnog iznosa naplaćenih primitaka, a plaćeni pretporez odbijaju od ukupnog iznosa plaćenih izdataka u stupcu 13, jasno uz uvjet da je odbitak pretporeza dopušten.

Ističemo da porezni obveznici **ne mogu odbiti pretporez** za plaćanje poslovnim partnerima izdataka za odmor, sport i razonodu, izdataka za najam automobila, plovila, zrakoplova, kuća za odmor i slično (čl. 61. st. 1. Zakona o PDV-u).

Međutim, porezni obveznik može odbiti 50% pretporeza obračunanog za nabavu ili najam osobnih automobila, uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s tim dobrima. Osobnim automobilima smatraju se motorna vozila namijenjena za prijevoz osoba koja, osim sjedala za vozača, imaju najviše osam sjedala (čl. 61. st. 2. Zakona o PDV-u).

Naime, ako se radi o osobnim automobilima za čiju nabavu ili najam porezni obveznik ne može odbiti 50% pretporeza prema čl. 61. st. 2. Zakona smatraju se motorna vozila namijenjena za prijevoz osoba koja, osim sjedala za vozača, imaju najviše osam sjedala (motorna vozila kategorije M1) (čl. 136. st. 3. Pravilnika o PDV-u).

Iznimno, odredbe čl. 61. st. 2. Zakona **ne primjenjuju se** ako se radi o osobnim automobilima koji se koriste za obuku vozača, testiranje vozila, servisnu službu, djelatnost prijevoza putnika i dobara, prijevoza umrlih, iznajmljivanja ili se nabavljaju za daljnju prodaju te motornim vozilima kategorije N1 koja su razvrstana u tarifnu oznaku 8703 Carinske tarife i nisu predmet oporezivanja prema posebnom propisu o posebnom porezu na motorna vozila (čl. 61. st. 3. Zakona).

Kod **operativnog leasinga** ili najma kod kojeg davatelj leasinga snosi troškove amortizacije predmeta leasinga i primatelj leasinga nema opciju kupnje, obveza obračuna PDV-a nastaje za dio najamnine koji se odnosi na obračunsko razdoblje odnosno u visini jedne mjesečne rate. Ako rate nisu utvrđene za obračunsko razdoblje već za neka druga razdoblja, preračunavaju se za obračunsko razdoblje (čl. 36. st. 7. Pravilnika o PDV-u).

Kod obračuna mjesečne rate primjenjuje se stopa PDV-a od 25%.

Obrtnik V.V. iz našega primjera Obrasca I-RA i Obrasca U-RA vodi na način da upisuje podatke o primljenim i izdanim računima, a u posebnom stupcu iskazuju naplaćene odnosno plaćene račune te **nije obvezan** voditi i Evidenciju o tražbinama i obvezama (Obrazac TO).

Obrtnik u Obrazac U-RA upisuje sljedeće račune u svezi nabave osobnog automobila na operativni leasing:

- račun od 29.07.23. u iznosu od 500,00 € (400,00 € + 100,00 € PDV) za troškove obrade ugovora i pripremu osobnog automobila. Iznosi iz računa upisani su u sljedeće stupce Obrasca U-RA: 9 (400,00 €), 10 (500,00 €), 11 (100,00 €), 16 (50,00 €) i 17 (50,00 €), a u posebnom stupcu upisan je datum plaćanja – 29.07.23.,

- račun za predujam od 29.07.23. u iznosu 2.050,00 € (1.640,00 € + 410,00 € PDV) za uplaćeni predujam za 5 obroka najamnine. Iznosi iz računa upisani su u sljedeće stupce Obrascu U-RA: 9 (1.640,00 €), 10 (2.050,00 €), 11 (410,00 €), 16 (205,00 €) 17 (205,00 €), a u posebnom stupcu upisan je datum plaćanja – 29.07.23.,
- račun od 23.01.24. za 6. obrok otplate operativnog leasinga u iznosu od 410,00 € (328,00 € + 82,00 € PDV). Iznosi iz računa upisani su u sljedeće stupce Obrascu U-RA: 9 (328,00 €), 10 (410,00 €), 11 (82,00 €), 16 (41,00 €) 17 (41,00 €), a u posebnom stupcu upisan je datum plaćanja – 31.01.24.

Kako se u našem primjeru radi o nabavi osobnog automobila na operativni leasing, obrtnik sukladno propisima o PDV-u **ne može odbiti 50% pretporeza**.

Ističemo da svaki porezni obveznik obavezan je izdati račun za predujam primljen prije obavljene isporuke dobara. Pri isporuci dobara odnosno obavljanju usluge izdaje se račun u kojem porezni obveznik od obračunanog PDV-a po tom računu umanjuje **poreznu osnovicu i PDV** obračunan na primljeni predujam. Na tom računu porezni obveznik navodi i broj izdanog računa za primljeni predujam (čl. 159. st. 2. Pravilnika o PDV-u).

Osim toga u Obrazac U-RA upisuju se i računi za plaćene predujmove (čl. 165. st. 2. Pravilnika o PDV-u).

Nakon obavljene isporuke dobara od strane dobavljača u Obrascu U-RA račun za dani predujam **stornira se** sa svim podacima, a u sljedeći redak Obrascu U-RA upisuje se račun za obavljenu isporuku dobara ili usluge.

U svezi nabave dugotrajne imovine na operativni leasing bitno je skrenuti pozornost i na sljedeće:

Obrtnik – obveznik PDV-a kada nabavlja dugotrajnu imovinu na operativni leasing za obavljanje samostalne djelatnosti (**izuzev** plovila namijenjenih za razonodu, zrakoplova, osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz, uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s tim dobrima), plaćanjem računa za obroke otplate operativnog leasinga ostvaruje pravo na pretporez. U ovom slučaju obrtnik iznose plaćenih računa za obroke otplate operativnog leasinga evidentira u Obrascu U-RA u stupcima 9, 10, 11 i 16 (pretporez može se odbiti).

OBRAZAC DI

Nabavljena dugotrajna imovina na operativni leasing na temelju plaćenih obroka evidentirana se kao poslovni izdatak u Obrascu KPI, a **ne u Obrascu DI** i obrtnik **nema pravo obračunavati amortizaciju** za nabavljenu dugotrajnu imovinu na operativni leasing.

OBRAZAC KPI

U Obrazac KPI upisuju se podaci o dnevnim i ukupnim poslovnim primicima i izdacima. Primici i izdaci od poslovnih događaja utvrđuju se tek nakon primljenih uplata odnosno obavljenih isplata (načelo blagajne). Ako priljevi odnosno odljevi nisu obavljani u novcu već u drugim dobrima, treba ih utvrđivati na način propisan za primitke i izdatke u novcu.

Skrećemo pozornost da se pri utvrđivanju dohotka od samostalne djelatnosti **ne priznaje 50% izdataka** u svezi s vlastitim ili najamljenim osobnim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz poduzetnika, poslovnih i drugih zaposlenih osoba, ako se po osnovi korištenja tih sredstava za osobni prijevoz ne utvrđuje plaća ili drugi dohodak¹¹.

Iznimno, poslovnim izdacima smatraju se ukupno nastali izdaci za osiguranje osobnih motornih vozila i drugih prijevoznih sredstava.

Obrtnik V.V. je u svezi nabave osobnog automobila na operativni leasing u Obrazac KPI upisao sljedeće primljene i plaćene račune:

- račun od 29.07.23. u iznosu od 500,00 € (400,00 € + 100,00 € PDV) za troškove obrade ugovora i pripremu osobnog o automobila. Račun je plaćen 29.07.23. s žiro računa i evidentiran je kao poslovni izdatak u Obrascu KPI u stupcima kako slijedi: 11 (500,00 €), 13 (50,00 € = 100,00 € PDV x 50%), 14 (250,00 € = 100,00 € PDV x 50% + 400,00 € x 50%) i 15 (200,00 € = 400,00 € x 50%),
- račun za predujam od 29.07.23. u iznosu 2.050,00 € (1.640,00 € + 410,00 € PDV) za uplaćeni predujam za 5 obroka najamnine. Račun je plaćen 29.07.23. s žiro računa i evidentiran je kao poslovni izdatak u Obrascu KPI u stupcima kako slijedi: 11 (2.050,00 €), 13 (205,00 € = 410,00 € PDV x 50%), 14 (1.025,00 € = 410,00 € PDV x 50% + 1.640,00 € x 50%) i 15 (820,00 € = 1.640,00 € x 50%),
- račun od 23.01.24. za 6. obrok otplate operativnog leasinga u iznosu od 410,00 € (328,00 € + 82,00 € PDV). Račun je plaćen 31.01.24. s žiro računa i evidentiran je kao poslovni izdatak u Obrascu KPI u stupcima kako slijedi: 11 (410,00 €), 13 (41,00 € = 82,00 € PDV x 50%), 14 (205,00 € = 82,00 € PDV x 50% + 328,00 € x 50%) i 15 (164,00 € = 328,00 € x 50%).

Obrtnik V.V. obavezno će u Obrazac KPI upisivati kronološkom redoslijedom i sve ostale plaćene račune u svezi operativnog leasinga kao poslovni izdatak sve do konačne otplate.

Skrećemo pozornost da **jamčevina** (depozit), koji plati obrtnik kod operativnog leasinga sukladno odredbama ugovora o operativnom leasingu **ne smanjuje iznose** obroka leasinga, već se vraća obrtniku po prestanku ugovora o operativnom leasingu. Za uplaćenu jamčevinu davatelj leasinga ne izdaje račun jer se ne o radi isporuci, a niti o uplaćenom predujmu.

Nakon proteka ugovora o operativnom leasingu obrtnik obično vraća osobni automobil davatelju leasinga.

Međutim, obrtnik može osobni automobil koji je imao u operativnom leasingu i otkupiti od davatelja leasinga. U tom slučaju davatelj leasinga za prodani automobil ispostavlja račun na tržišnu cijenu osobnog automobila, koja je umanjena zbog dotadašnje rabljenosti te obračunava 25% PDV-a.

Obrtnik kupljeni osobni automobil evidentira u Obrascu DI, a kako nema pravo na pretporez, za iznos 50% pretporeza povećava nabavnu vrijednost osobnog automobila. Račun za kupljeni automobil evidentira se u Obrascu U-RA u stupcima 9, 10, 11, 16 i 17.

U svezi nabave dugotrajne imovine na operativni leasing bitno je skrenuti pozornost i na sljedeće: obrtnik – obveznik PDV-a kada nabavlja dugotrajnu imovinu na operativni leasing za obavljanje samostalne djelatnosti (**izuzev** plovila namijenjenih za razonodu, zrakoplova, osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz, uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s tim dobrima), plaćanjem računa za obroke otplate operativnog leasinga ostvaruje pravo na pretporez. U ovom slučaju iznose plaćenih računa za obroke otplate operativnog leasinga obrtnik evidentira u Obrascu KPI u stupcima 11, 13 i 15, tj. poslovni izdaci umanjeni za 100% pretporeza (stupac 13) evidentiraju se u stupcu 15 bez umanjavanja od 50%.

Na prikazani načinu nabavu dugotrajne imovine na operativni leasing u svojim poslovnim knjigama evidentiraju i drugi porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost.

¹¹ čl. 33. st. 1. toč. 5. Zakona